

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 5 (380), година XXVI

16 юни 2008 година

СЦЕНАРИИ ЗА БЪДЕЩЕТО – ЖИВОТЪТ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ДЕСЕТ ГОДИНИ

ПЕДАГОГИЧЕСКА ПРАКТИКА ВЪВ ФИНЛАНДИЯ

НА СТР. 10

УНИВЕРСАЛИИ НА ПРЕВОДА: ИМА ЛИ ТАКИВА?

НА СТР. 9

СТР. 2

24 МАЙ В УНИВЕРСИТЕТА. ДА ВЪЗРОДИМ ТРАДИЦИЯТА

В Броя зетете още:

- ДЕСЕТИЯТ ДЕН НА АКАДЕМИЧНОТО СЛОВО
- НАГРАДИТЕ ОТ СТУДЕНТСКИЯ ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС
- БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ВЪВ ФОТОДОКУМЕНТИ
- ПРОВЕДЕ СЕ ПЪРВИЯТ ШАМПИОНАТ ПО УДБОЛ

24 май в Университета

Слово на доц. Живко Иванов – декан на Филологическия факултет

Уважаеми колеги, гости, граждани,

Радвам се да се видим в деня на най-светлото празненство.

Сред индустриите, маркетингите, нанотехнологиите, генното инженерство, атомно-магнитните резонанси, компютърните и комуникационни чудеса нашият празник изглежда скромно, малко поосърнал ли, малко поовехтял ли, но със сигурност позагубил блясъка на времената, в които българската духовност е процъфтявала.

Сигурно е, че днешните времена не са времена за 24 май.

Същественото е обаче дали това ще остане така, или духовността ще дочака нов ренесанс и нов тласък, нов разцвет и нова почит и преклонение.

Ако сме разочаровани от сегашното, поне да сме силни да вярваме в утрешното.

Както казват баналните дискурси „24 май идва от миналото и принадлежи на бъдещето“, той не е сегашен празник.

Сега ние по-скоро отбелязваме нашата решимост да устоим, да съхраним и пренесем, да удържим на ужасяващите напъни за сриване и заличаване на просветеността, пренебрежението към всяко просветление чрез знание.

Но не е редно да хленчим, а да гледаме с надежда и в най-дълбоките кризи. Виждам три обнадеждаващи неща.

Не са случайни три факта.

Първият: че светите братя

Кирил и Методий са не само наша утеха и упование, те са духовната закрила на нова Европа.

Вторият: че тази стара нова Европа прие с ум и сърце да гради бъдещето си върху знанието.

Третият: че всяка година минава под знака на приоритет, който ни напомня за една важна ценност, тази година е годината на межкултурното общуване, на срещата на различни и разнообразни сегашни живи пластове в духовното битие на Европа.

Радвам се, че днес, на „най-българския празник“, ще празнуват и нашите колеги и приятели от различни европейски страни.

Добре дошли и вземете този празник и като ваш.

Защото 24 май е прекрасен празник.

Всички, които с детските си ръце са свивали венца и са писали буквичките, усещат с цялото си същество истинското вълнение.

Желая ви от сърце здраве и жизнени сили, за да носите и пренесете светлината на днешния ден утре.

Да възродим традицията

Студенти от Славянска филология изнесоха художествена програма

Преподаватели и студенти, предимно от Филологическия факултет, отпразнуваха 24 май в Университета. За съжаление, този най-български и най-академичен празник през последните години се отбелязва от твърде малко хора в алма матер. Ако и от останалите факултети дойдат поне по десет човека – студенти или преподаватели, би се получило едно доста сериозно множество.

Надяваме се, че с това, което направиха тази година колегите от Филологическия факултет, ще започне възраждането на традицията 24 май да се чества

като всеуниверситетски празник.

Ето как протече денят. Поднесен беше венец пред паметника на Паисий Хилендарски (когото трябва да честваме на 19 юни), деканът доц. д-р Живко Иванов изнесе слово, Тодор Матушев – първокурсник от специалността Актьорство за драматичен театър, прочете „Азбучна молитва“ от Константин Преславски, студенти изнесоха културна програма. А после вече - на празник като на празник.

“Пловдивски университет”

ТРОПАР

*Кирила равноапостолнаго язык, защитив
обновил еси*

*и Патриарха Евфимия благословение Тройческое,
предначав, исполнил еси.*

*Твоим бо трудом болгаром паки внятным их языком
благочестие воспроповедася,*

*и тобою первее начат Промысл Тройческий - дело
освобождения рода Болгарскаго.*

*Сего ради тя почитаем, Паисие блаженне,
и любовию совершаем честную память твою.*

800 ГОДИНИ 11 МАЙ

Проф. д-р Стоил Миховски

Всички знаят кога е празникът на Светите братя Кирил и Методий, но ако попитате защо е точно на 24-ти май, то едва ли ще получите пълен отговор. Защо е така?

Известно е, че Кирил е починал на 14 февруари 869 година, а Методий – на 6 април 885 година. Но историческата наука не разполага с точни дати за тяхното раждане. От друга страна, българската православна църква ги почита на 11 май.

Лесно се вижда връзката между 11 май и 24 май, защото първата дата е по Юлианския календар, а втората е по Григорианския, между които разликата през миналия и настоящия век е точно 13 дни. Но през следващия век тя ще бъде 14 дни. Така стигаме до въпроса защо празникът е избран на 11 май?

Няма данни денят 11 май да е свързан с живота на двамата братя. Делото на Кирил и Методий започва да се чества още в края на 9-ти век, когато те са канонизирани за светци. За всеки от тях е имало отделен черковен празник – 14 февруари за Кирил и 6 април за Методий. Едва в началото на 13-ти век се въвежда общо честване на 11 май. По това време преклонение пред общото дело на двамата братя е изразено в Борилския синодик от 1211 година. Според някои руски източници въвеждането на общия празник 11 май е станало по указание на цар Борил през 1207 година. Като вземем под внимание, че Борил идва на царския престол след смъртта на цар Калоян на 27 октомври 1207 година, то може да се пред-

полага, че първото честване на 11 май е през 1208 година, т.е. точно преди 800 години. Другата по-малка вероятност е то да е проведено още през 1207 година. Нямам възможност да проверя дали официалното решение не е взето на Църковния събор от 11 февруари 1211 година. Но въпросът беше защо е избран 11 май?

Още от времето на Писитогор е съществувал стремеж основните естествени числа да се разглеждат като символи на определени събития или явления. Само така можем да си обясним и избора на 11 май. Месец май е избран като главен месец и символ на пролетта и цветята. И сега на някои славянски езици той се нарича Квитен, което означава Цветен. Както пролетта е животворна, така и просветата е начало на всяко благородно човешко творение. Числото 11 със своите две единици символизира двамата братя като равни първопостоли на славянската просвета и култура. В този смисъл, в календара няма по-подходяща

дата за празник на Светите братя Кирил и Методий.

Нека припомним, че в по-ново време първото празнуване на 11 май като училищен празник става в гр. Пловдив през 1851 година в Епархийското училище „Свети свети Кирил и Методий“ по почин на Найден Геров. Един от инициаторите за превръщане-

то на 11 май във всенароден ден на българската просвета е Йоаким Груев.

След 1 април 1916 година в България също е приет Григорианският календар, като към всички следващи дати се прибавя числото 13. Така 11 май се превръща в 24 май. Но тук историците се престарават като прибавят числото 13 и към всички минали дати от нашата история, без да отчитат, че разликата между датите от двата стила през различните векове може да бъде различна. Така не само се

унищожава чудесният символ на 11 май, но се допускат и други фактически грешки. Първо, 11 май не е дата на определено историческо събитие, за да става нужда да се преизчислява по различни календари. Ако следваме тази логика, то през следващия век ще получим датата 25 май. Второ, Григорианският календар е въведен на 5 ноември 1582 година и следователно през началото на 13 век той не е съществувал, за да става нужда да се отчита по двата стила. Трето, ако теоретично разпространим действието на Григорианския календар и за времето преди 1582 година, то трябва да се отчете фактът, че през 13 век разликата между двата стила би била 7 дни и по този начин на 11 май ще отговаря 18 май по новия стил. Четвърто, с подобно преизчисляване се унищожава замисълът на новия стил, което нашата православна църква осъзнава едва през 60-те години на миналия век, когато върна датите на църковните празници по стария стил. Например, така стана с празника Коледа. Единственото изключение е направено за Гергьовден - на 6 май. Ще се ограничи само с тези аргументи, защото тук навлизаме в друга материя, която изисква по-специално разглеждане.

Сега какво да правим? Традицията е нещо много свято и велико, затова тя не бива да се пренебрегва. Ние така сме свикнали с 24 май, че вече няма смисъл за връщане назад. Добре е поне историята да знаем.

ОТКОГА СЕ ПРАЗНУВА 11 МАЙ?

Николина БАРБУТЕВА

Безспорно е значимото място на 24 май като празник на славянската писменост и ден за национална гордост, продиктувана от делото на светите братя Кирил и Методий. На тази светла дата повече от всякога осмисляме ролята на просветата и силата на знанието.

Първи сведения за честването на празника черпим от арменски пътеписи от 1813 г., където е споменато от един све-

щеник, че на 22 май 1803 г. в Шумен той бива заведен “на празник на писмеността на българите” и споделя “как те пеели тъжни песни и после играли хоро”.

По-късно през 1831 г. в Пловдив Найден Геров организира празнуване на деня на Кирил и Методий. На 11 май 1856 Йоаким Груев повежда на манифестация учениците от Пловдивското класно девическо училище. Но може би най-значимият успех за отдаване

почит на славянската азбука през Възраждането е постигнат през 1857 г. в Цариград, където в църквата “Св. Стефан” е отслужена празнична литургия за светите братя. В същия ден, но в Пловдив, в църквата “Св. Богородица” също е отслужена литургия за Кирил и Методий. По повод на това събитие Йоаким Груев произнася вълнуваща реч. От 1857 г. Денят на славянската писменост се чества в Пловдив, Лом, Шумен, Цариград.

Когато през 1916 г. в България е въведен Григорианският календар, 24 май става официална дата за честването му като светски празник. (Българската православна църква определя 11 май за църковното му отбелязване.) На този ден е нужно да сведем глави пред делото на Кирил и Методий в знак на почит. Със създаването на славянската азбука оставяме траен отпечатък в световната история и с право можем да кажем: “И ний сме дали нещо на света!”

СЦЕНАРИИ НА БЪДЕЩЕТО – КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТА В

Полина МАНОЛОВА

По международния изследователски проект „Качество на живот в променяща се Европа“, в който участват научни институти от 8 страни, финансиран по 6-та рамкова програма на Европейския съюз, на 21 март 2008 г. се проведе експертна среща в Дома на техниката в Пловдив. Целта на срещата беше да се очертаят социални тенденции в средносрочен план (десет години), както и да се предложат съответни държавни и фирмени политики, които да предотвратят рисковете и да открият нови възможности за по-добро качество на живот и работа.

На срещата присъстваха 15 експерти от маркетингова, консултантска и ИТ компания, двама преподаватели от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – биолог и икономист, журналист от национален всекидневник, експерти от Националната агенция по заетостта, Националната агенция за социално подпомагане, Националната агенция за защита на децата, Стопанската камара, Българската индустриално-търговска палата, Агенцията за регионално развитие, представители на синдикатите и на неправителствена екологична организация. Фасилитатори на срещата бяха д-р Сийка Ковачева, главен асистент в катедра социология на ПУ, Полина Манолова и Иля Карагъзов, студенти по политология от ПУ.

В началото на срещата водещият направи кратко изложение на целите на проекта „Качество на живот в променяща се Европа“, както и на методологията за построяване на сценарии на бъдещето, която беше непозната за експертите, но все пак подобна на добре известния „брейнсторминг“. Участниците бяха разделени на две подгрупи, според специализацията и пола си, съответно с по седем и осем човека и започнаха работата в приятелска атмосфера. Първоначално тяхната задача беше да напишат на лист по

детайли да си представят живота такъв, какъвто би представлявал, ако даденият сценарий стане реалност. Сценариите на първата група носеха названията – „Седмото небе“ и „Балканска джунгла“, построени върху две основни оси на социална промяна – технологична революция и европейска интеграция. Първият сценарий дава оптимистична картина на бъдещето с ново качество на живот в страната, а вто-

те и Европа, повече свободно време и пълноценна почивка, пълно удовлетворение от живота. Това ново общество запазва българската национална идентичност и същевременно прави страната желано място за живот и работа на хора от цял свят.

Експертите очертаха и веригата от събития, която може да доведе до реализирането на този сценарий за период от 10 години. Началото се поставя с откриването на нов източник на енергия още през 2008 година, следва парламентарна криза относно регулирането на приложението и разпространението на новия енергиен източник, последвана от бързо възстановяване на политическата стабилност в страната, начело застават нови, некорумпирани политици, установява се управление на гражданското общество, установява се прозрачност на финансирането на политическите партии, след което България влиза в Шенген и приема Еврото. Социалните услуги се променят качествено, постига се нов етап в интеграцията на етническите малцинства в страната, организират се „Ромски вечери“ в Брюксел, а способни представители на ромската култура мигрират в Западна Европа, за да работят и живеят там. България се превръща в световен енергиен и логистичен център и най-накрая се налага въвеждането на „Българска зелена карта“, поради голямата наплив от чужденци, които нашата развита икономика лесно би приела.

Сценариите на втората експертна група се казваха – „България – мозъчен център на Европа“ и „Измамно спокойствие“. Осите на промяна в този случай бяха демографското развитие на страната и образователните реформи. Ще представя малко по-подробно

няколко тенденции, които смятат за несигурни, но все пак възможни да се случат в близко бъдеще. Експертите дадоха интересни предположения като – откриване на нови светове и нов източник на енергия, появата на компютърен вирус, който да унищожи интернет банкирането, опити за разделянето на България на малки васални княжества, наплив от имигранти от азиатски страни, както и превръщането на България в желана дестинация за селски и екологичен туризъм.

Всяка група имаше задачата да избере от тези възможни промени две тенденции, които са с най-голям ефект, но изпълнението им е най-несигурно и на тази основа да опише два контрастни сценария на бъдещето. Експертите трябваше да дадат име на своите сценарии и в

прият рисува песимистична картина на етническо напрежение на Балканите и разпадане на Европейския съюз. Ще се спра по-подробно на обществото на „Седмото небе“, основни характеристики на което бяха двата полюса на осите – голямо технологично откритие и обединение на балканските народи. Характеристики на този сценарий, както бяха посочени от експертите, са откритие от български изследователи на нов енергиен източник, здравословен и дълъг живот, чист въздух, липса на стрес, обучение през целия живот, ново ниво на еротичния живот, мобилност в и извън страната, свободен обмен на идеи, качествени политически услуги, засилване на пряката демокрация, превръщането на българското общество в мултикултурна нация, а България в мозъчен център на Балкани-

КАК МОЖЕ ДА СЕ ПРОМЕНИ БЪЛГАРИЯ СЛЕД 10 ГОДИНИ

положителния сценарий, който се основава на два от полюсите на тези тенденции – увеличаващ се дял на младото население и бум в образованието. Това е едно процъфтяващо общество с добре образовано население, доста младо като резултат от повишението на раждаемостта и имиграцията в страната, включително и завръщането на младите българи със западно образование и опит от чужбина. Характеристиките, които описват този сценарий, както бяха представени от експертите, са: завръщане на младите емигранти в страната, образователна реформа, която започва още от детската градина, и осъвременяване на цялата система на образованието, гъвкава заетост и насърчаване на раждаемостта, реформа в семейните политики, при което се стимулира активното родителско поведение, навлизане на високи технологии във всекидневието и социалния живот, „хай тек“ икономика на услугите, добре развити ИТ комуникации, по-малко, но по-качествено свободно време, по-малко възможности за контакти „очи в очи“, но по-широки Интернет мрежи, развита система на социалните услуги, нов вид медии, обща демократизация на обществото и децентрализация на вземането на решения, разцвет на изкуствата в страната.

Веригата от събития, която участниците начертах за изпълнението на този сценарий, започва с установяването на ново коалиционно управление, което си поставя нови приоритети за управление и започва радикални реформи в образованието и семейната политика. Следват промени в законодателната и съдебната система, като се постига политическа стабилност и навлизат чуждестранни инвестиции.

Политическата и икономическата реформа се съпътстват с културна промяна, която води до нов начин на мислене, свободни медии и развитието на нови технологии. България приема Еврото, преживява икономически бум и се основават „мозъчни тръстове“. Това са събитията, които превръщат страната ни в „мозъчен център“ на Европа и света.

След като изработиха сценариите си, двете групи се събраха и ги представиха, което стана повод за много усмивки и коментари. Дойде моментът и за може би най-сериозната част от срещата, в която участниците трябваше да направят своите препоръки към политиките на местно и европейско ниво. Този момент породил разгорещени дискусии, в които участниците представиха идеите си, обсъдиха мненията си и с аргументи и примери защитиха своите предложения, като накрая се обединиха около множество препоръки, по-интересните от които изброяваме тук.

Първата препоръка на експертите засяга подобряването на качеството на образование. Както участниците подчертаха, качеството на работа и живот са невъзможни без висококачествено образование. Един от сценариите предвижда, че България може да се превърне в общество от ниско квалифицирани хора, с нарастващо малцинство от неграмотни и мнозинство от хора с остарели знания, способности и работни ценности. Експертите препоръчаха следните стъпки, с които може да се избегне тази черна прогноза: стимулиране на политиките за модернизация на образованието и ангажираността на частния бизнес с образованието и обучението на младите хора; развитие на образова-

телни стратегии, така че да се промени качеството, структурата и съдържанието на образователния процес, при което да се даде повече свобода и автономност на младите хора; по-активно участие на хората в ролята им на родители, мениджъри, членове на синдикати и сдружения на работници в мениджмънта на образователната система; превръщането на обучението през целия живот в държавна политика за развитието на икономиката и образованието.

Следващата група от препоръки, обсъждана от експертите, беше насочена към негативните демографски тенденции и тяхното преодоляване чрез стимулиране на родителските грижи и намаляване на емиграцията. Това може да бъде постигнато чрез: законодателство, което да насърчава гъвкавата заетост; стимулиране на така нареченото „активно“ майчинство и бащинство; кампании за равно поделение на домакинските задължения и грижите по децата от двамата партньори в семейството; инвестиране в младежките политики и мерки за подкрепа на надарени деца, с което да се избегне „изтичането на мозъци“ в Западна Европа. По време на дискусиата експерт изрази провокативно и нетрадиционно мнение, според което в България не се подпомагат младите, здрави и интелигентни хора, от които се очаква да бъдат елита на нацията, докато има много мерки и програми за млади хора в неравностойно положение. Не всички експерти се съгласиха с това и предложиха, вместо да се провеждат политики против емиграцията, да се вложат повече усилия в приобщаването на младежи с неравностойно минало като бедните роми например.

Актуалният въпрос за ин-

теграцията на малцинствата също беше засегнат от експертите в светлината на проблемите, за които е нужна повече информация и социални изследвания. Част от мерките, които бяха предложени за разрешаването на този проблем, са: провеждане на разумни кампании за толерантност; повече информация за социалните взаимоотношения в и извън различните малцинствени групи; изучаване на националната ни история с по-малък патос и по-голяма обективност в училищата и масмедията.

Сред по-общите препоръки следва да се отбележат разработването на информационна стратегия, поради липсата на публична информация по много въпроси и стимулиране на гражданското общество. В заключенията мога да кажа, че срещата беше изключително приятна и ползотворна за участниците и организаторите. Тя надхвърли 3-те часа, определени по регламент, и продължи в по-неформална обстановка. Всички експерти изразиха мнението, че такива форми на дискусия са много полезни и би трябвало да се провеждат по-често и да са приоритет на държавната политика и местното самоуправление.

В много международни компании и държавни организации има цели отдели, които се занимават с управлението на риска и с разработването на такива сценарии на бъдещето, чрез които се осмислят и оценяват бъдещи тенденции, и колкото и невероятни да изглеждат с днешна дата се изработва план на действие при евентуалното им осъществяване. Прилагането на тази практика в България би ни предпазило от бъдещи грешки и би ни направила по-чувствителни към проблемите на обществото.

НО БОЙТЕ СЕ, ДЕЦА, ЗА УТРЕШНИЯ ДЕН!

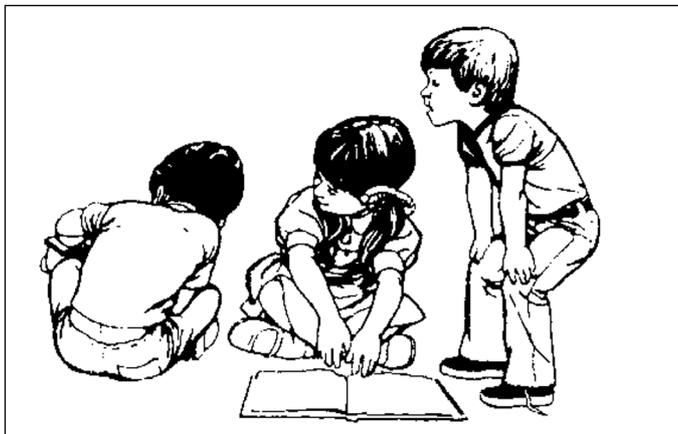
Гл. ас. д-р Теофана ГАЙДАРОВА

Когато през 1989 г. се извършиха демократичните промени, а аз трябваше да поема трудовия си път, казвах, че не се притеснявам дали ще имам работа, защото докато има България и българчета, някой ще трябва да ги учи на четмо и писмо, нашето „А, Б“ да им преподава. Смятах, че прекрасният ни език, просъществувал векове наред при изключително трудни и драматични обстоятелства, никога няма да изчезне и всички българи ще го тачат и уважават, защото е свежен език на децата ни. Но... открай време българинът се проявява като особено същество, готово да презре духовността си и да прегърне горещо прагматизма и келепирджилъка (преднамерено съчетавам европейското и азиатското).

Кой би помислил обаче, че деветнадесет години по-късно вместо цветуща и просперираща «нашата мила родна страна» ще бъде опустошена, разграбена, изоставена...; че само за двете последни години 10000 научни работници са напуснали България и че хиляди млади хора са отишли не само да се реализират, но и да родят, отгледат и изучат децата си в чужбина. Нещо отново характерно за нас – вместо да се обединим, за да изведем страната си от хаоса, ние се спасяваме поединично, защото искаме да живеем днес, сега, в този момент, а... след нас – потоп. И се създават много «други Българияи», в които иначе работливите и упорити българи работят за други родини, градят своето собствено бъдеще и леят крокодилски сълзи за напуснатото домашно огнище. А децата им дори не могат да пишат на майчиния си език. Но всеки прави своя избор и върви по собствен път.

А какво да кажем за тези, които по желание или по принуда са останали в родната България, за да работят за нея, да създават тук децата си, да ги отглеждат и възпитават... И какво образование ще получат те, когато в последните години най-непрестъжно е да се учиш за учител

и в тази професия се реализират главно тези, които нищо друго не са намерили да работят. Разбира се, всяко пра-

вило си има изключения и в нашите училища все още се срещат и прекрасни преподаватели.

Но да обърнем внимание на книжовната дейност. След така наречените демократични промени се нароиха всякакви издателства, които бълваха нискокачествени литературни произведения, написани на недобър (най-мекото казано) български език, с множество правописни и пунктуационни грешки, да не говорим за стил и изказ. Единствено съзливо-сантименталните картинки привличаха погледите, но пък дори и беглият прочит хвърляше в ужас владеещите български език.

*Ако искаш бърза печалба, посади ориз!
Ако искаш по-бавна печалба, засади гора!
Но ако искаш бъдеще, инвестирай в човек!*

Китайска мъдрост

И това беше характерно не само за книжките едnodневки, но и за класическите произведения. Безхаберие то отношение на езика беше лекомислено подминавано, защото трябваше да се пестят пари от редакторски и коректорски услуги. А иначе доста скъпи бяха тези книжки за бедния българин... С тях израсна не едно поколение и сега берем плодовете на фалшивото познание. Добре, че

ловажат неговото значение, да го унижат така, както чужденец не го е правил. Но в това няма нищо странно – голяма част от тях не се справят добре с книжовния език, не владеят неговите норми и следователно не ги спазват. А иначе са пример за подражание – издигнали са се така високо в обществената йерархия, говорейки диалектно, просторечно, ненормативно. Тогава защо трябва да се знае книжовният език и да се изучават неговите норми. Защо часовете по роден език още в началното училище са почти колкото тези по чужд език? Защо българска граматика се изучава само до седми клас, на всичкото отгоре представена несистематизирано и нелогично? Защо университетският курс по съвременен български език за педагогическите специалности е сведен до абсолютния минимум и е омаляван? Тогава защо се удивляваме от отношението на властимащите към нормите на книжовния ни език и от пренебрежението към неговото място и роля? Усвояването на българския книжовен език би трябвало да бъде първостепенна задача на родното ни образование, защото това е и условие за овладяване на всички други учебни предмети, които се преподават на български език. За опазването и развитието на езика ни трябва да се погрижи не само ръководството на държавата, но и целият интелектуален елит на страната ни, както и всеки обикновен българин.

Нашето просветно минис-

децата вече почти не четат и не се влияят от грешния правопис.

В контекста на казаното дотук изобщо не желая да коментирам вестникарските творения – венец на пошлостта, неграмотността и безцеремонността. За жалост, доста печално е и положението с учебниците, много често рожба на нескъпосано плагиатство, некомпетентност и ниска езикова култура.

На фона на цялата бездуховност, която в никакъв случай не мога да подмина, макар че целта ми е да говорим за езика, нашите мъдри управляващи се стараят да изтикат българския език, да ома-

Г-ЖА ЛЕТИЦИЯ МОРАТИ СТАНА ПОЧЕТЕН ДОКТОР НА УНИВЕРСИТЕТА

Кметът на италианския град Милано - г-жа Летиция Морати, е новоизбраният почетен доктор на Пловдивския университет. Удостояването ѝ с високото звание стана по предложение на Община Пловдив и Сдружение "Пловдив". Тържествената церемония се състоя на 8 май в 6. аудитория. Сред официалните гости бяха кметът Славчо Атанасов, председателят на общинския съвет Йордан Кюмюрджиев, заместник-председателят на ДАМС проф. д-н Веселин Маргаритов и треньорът на националния отбор по футбол Пламен Марков. Присъствието на последния се обяснява с топлата връзка на г-жа Морати с футбола – съпруга е на президента на "Интер" Массимо Морати.

След като преди по-малко от година за почетен доктор на университета бе избран Карло Анчелоти - треньор на другия футболен гранд от Милано,

Г-жа Летиция Морати и ректорът проф. Иван Куцаров по време на тържествената церемония

вече можем да говорим за засилване на сътрудничеството между двата града. Г-жа Морати е завършила политически и педагогически науки, а в предишното правителство на Силвио Берлускони беше министър на образованието. Тя е една от най-известните бизнес-дами в страната, ръководила е и продължава да оглавява редица частни и публич-

ни институции. Ректорът проф. д-н Иван Куцаров връчи почетния диплом, който бе огласен на латински от ас. Гергана Петкова.

Академичното слово на г-жа Морати беше посветено на ролята на града, търгвайки от историческите му корени и акцентирайки на съвременните тенденции. Тя заяви: "В първите години на 21. век се

поставят основите на бъдещия свят, в който да има условия и шанс за всички. Посоката, която ни сочи компасът на историята, е насочена към човека – свободният човек, свободен да реши своята лична съдба."

Според Морати най-важните предизвикателства пред глобализиращия се свят са околната среда, транспортът, сигурността и миграцията. Тя цитира израелския президент Шимон Перес, който казва: "Държавите са много малки, за да решат глобалните проблеми. И много големи, за да решат местните." Понастоящем половината от населението на Земята живее в градовете, а през 2050 г. то ще се увеличи с 3,5 милиарда и ще достигне 9,5 милиарда души, което означава, че две трети от човечеството ще живее в градовете.

"Пловдивски университет"

ОТ СТР. 6

терство смята, че провеждането на държавните зрелостни изпити е венец на творението, а много университети прибързаха да признаят матурите за вход наравно или без участието на кандидат-студентски изпит. Това би било добре, ако Министерството на образованието и науката беше доказало своята компетентност и професионализъм. Но досега аз като потомствен учител, а и като участник в комисия по проверка на пробните зрелостни изпити нямам такива наблюдения. Не съм против матурите, нито против кандидат-студентските изпити, няма да коментирам и замяната на едните с другите. Смятам обаче, че завършилият средно, а особено висше образование, трябва да владее нормите на съвременния български книжовен език и да ги прилага в

НО БОЙТЕ СЕ, ДЕЦА, ЗА УТРЕШНИЯ ДЕН

своята практика независимо от специалността си. А дали проверката на това умение ще бъде в края на училищните години, или в началото на университетските – няма голямо значение.

Битката за утрешния ден на нашите деца трябва да се води на всички фронтове от нас, обикновените хора. Трябва да поддържаме изконния стремеж на българина към образование, просвета, култура. И точно ние, обикновените хора, които не сме се „спасили“ нито като емигранти, нито като властимащи, сме длъжни да искаме нашите родни училища да бъдат достатъчно добри, а учителите в тях – достатъчно компетентни. Защото именно на-

шите деца, а не тези на емигрантите и властимащите учат в „обикновените“ училища и университети. За да не се страхуваме от утрешния ден, за да създадем бъдеще на децата си, трябва да се борим за прекрасния и свещен език на нашите деди.

Започнах да пиша настоящия текст с идеята да защита родния ни език и да направя анализ на трудностите и проблемите, които стоят пред нас при преподаването, усвояването и съхраняването му. Но в моите бележки надделя публицистичната риторика. А и българският език няма нужда от защита. Той е доказал своята устойчивост и вечност.

От особена грижа има

нужда българското образование, изтощено от безплодни реформи, рожба най-често на недомислено сервилничене. От особена грижа има нужда и българският родител, борещ се за насъщния, но и инвестиращ непрекъснато в образованието на своите деца. От най-голяма грижа и защита има нужда българското дете, объркано и угнетено, загрижено до пълна безгрижност, уморено от изисквания и затова неспазващо никакви изисквания и условности, зашеметено от множество учебни предмети с умопомрачителна терминология и неусвоило качествено ни един, захвърлено във вихъра на пошлата чалга и безвкусицата.

Вече години наред се борим да оцеляваме... Кога най-после ще започнем да живеем – истински, пълноценно, смислено?...

1 юни 2008 г.

ДЕСЕТИЯТ ДЕН НА АКАДЕМИЧНОТО СЛОВО

Факултетът по икономически и социални науки организира за десети път Ден на академичното слово. Форумът, който е посветен на проф. Кирил Григоров – една от забележителните личности в областта на историята на икономическите учения и се провежда по традиция в навечерието на 24 май, беше открит от заместник-ректора н.с. II ст. Мариана Михайлова.

През изминалите десет

мичните награди за студентско творчество на името на проф. Кирил Григоров. Първите три награди – плакет и парична премия, осигурена от Университетска фондация – Пловдив, бяха присъдени съответно на Димитър Златанов, Огнян Митов и Ангелина Пейчева. Останалите участници получиха паметни грамоти, а всички разработки ще се публикуват в сборник, посветен на Торстейн Веблен.

Студенти и преподаватели от ФИСН изслушаха с внимание докладите на участниците

години конкурсът беше посветен на редица световноизвестни икономисти – Адам Смит, Дейвид Рикардо, Милтън Фридман, Джон Мейнард Кейнс и др. Последната тема, по която трябваше да подготвят своите разработки студентите от ФИСН, бе “Торстейн Веблен и неговото идейно-теоретично наследство”.

Изпълнилият 6. аудитория преподаватели и студенти от факултета, изслушаха в началото доклади от ас. Цветан Коцев, д-р Драгомир Генов и ас. Атанас Владиков, които акцентираха върху различни аспекти от живота и научната дейност на Т. Веблен. И тримата докладчици са възпитаници на ФИСН.

Връчени бяха и акаде-

Торстейн Веблен е американски икономист, социолог, публицист и футуролог. Роденият през 1857 г. в САЩ потомък на норвежки емигранти е един от основоположниците на институционалното направление в политическата икономия и на социологическата теория за потреблението. Основен мотив в творчеството му е критиката на съвременните социални елити в Америка. Веблен формулира редица положения и понятия в общотеоретичен план, в които се проявява и влиянието на разпространените по това време идеи – марксизма, теория на инстинктите, социалдарвинизма и др.

“Пловдивски университет”

ВРЪЧИХА НАГРАДАТА НА ИЗДАТЕЛСТВО „ПИГМАЛИОН“

Красимира СТОЕВА

На 20 май издателство “Пигмалион” за четвърти път връчи литературната награда от ежегодния си конкурс за студенти от Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”. Тази година стипендията спечели Веселина Балтова, студентка пети курс “Славянска филология” с полски език. В течение на една година тя ще получава по 100 лева всеки месец. Журито оцени наградените стихове като достатъчно зрели, за да се реализира и втората част от наградата – издаване на авторска книга. Деканът на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов обяви победителката пряко по телевизия Европа. Почетната грамота ѝ беше връчена лично от собственика на издателството Емил Стоянов.

Веселина Балтова сподели, че пише поезия от четвърти клас, но през последните години значително е променила стила си. Творческото ѝ развитие се потвърждава от факта, че няколко пъти е печелила награди от конкурса на вестник “Пловдивски университет” и нейни стихове са били публикувани най-напред на страниците му, а по късно в регионални и национални издания.

Тържественото събитие за първи път се състоя в новата сграда на фондация “Пигмалион”. Срещата започна с представяне на кратък филм за дейността на фондацията, в който беше отбелязана и тригодишната история на конкурса. По традиция връчването на наградата беше съпътствано от друго културно събитие, свързано с развитието на литературата. Тази годи-

Веселина Балтова

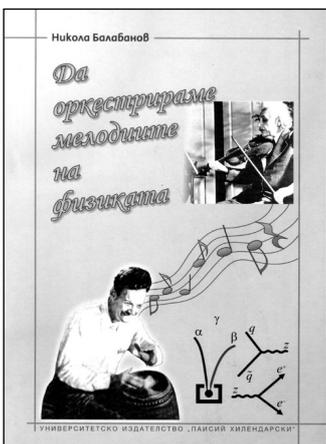
на това беше гостуването на австрийския писател и издател Лойзе Визер, представен от Младен Влашки. Той се е заел с популяризирането на славянската литература сред немскоезичните читатели, за което немалка роля изиграва словашкият му произход. През 1987 година основава издателство Визер, което освен австрийска и немска разпространява и популяризира още полска, чешка, унгарска, словенска, сръбска, босненска, албанска и българска литература. Отпечатани са няколко двуезични книги. В тях текстът е поместен както на български, така и на немски, като по този начин се запазва присъствието на кирилицата. Издаден е сборник с текстове за Пловдив, които описват природата и културата му и го представят като литературен град. Отпечатана е антология с български автори от двайсети век – от Иван Вазов до Мирослав Димитров.

Вечерта завърши с коктейл и дискусии на литературни теми. Можем да си пожелаем издателство “Пигмалион” да продължи чудесната си инициатива и още много години да стимулира младите хора, за да развият творческия си потенциал.

ПРЕМИЕРА НА ДВЕ КНИГИ ОТ ПРОФ. НИКОЛА БАЛАБАНОВ

На 13 май, точно една година след юбилея на проф. д-р Никола Балабанов, бяха представени две негови книги – “Да оркестрираме мелодиите на физиката” и “От “зайчарника” в Кеймбридж до женевския титан”. В 1. аудитория дойдоха представители на академичната общност и учители по физика от града и страната, които получиха по един брой от двете издания.

Времето и мястото не бяха избрани случайно. През тази година проф. Балабанов отбелязва 40 години от първите си стъпки във физичес-

ката наука, а в 1. аудитория е чел първата си лекция и е защитавал дисертацията си. Вероятно част от сантимента е и в това, че аудиторията май не се е променила много от първата му лекция. Той сподели спомени за работата си с колегите от Пловдивския университет, за досега си с личности и учени като доц. Елисавета Карамихайлова, проф. Леон Митрани и др.

Книгите бяха представени от гл. ас. д-р Желязка Райкова. “От “зайчарника” в Кеймбридж до женевския титан” е в памет на неговите колеги от катедра “Ядрена физика” доц. Михаил Митриков, доц. Кръстю Иванов и доц. Ангел Антонов. Книгата включва статии за някои от върховите постижения в историята на атомната и ядрената физика – откриването на

електрона и неутрона, на естествената и изкуствената радиоактивност, на свръхтежките елементи; създаването на първия ядрен реактор и провеждането на най-грандиозния експеримент – изготвянето на атомната бомба. Събития, които са променили не само физическата картина на света, но и неговото технологично и интелектуално развитие. Заглавието отразява началния и сегашния етап от историята на атомната и субатомната физика – от скромната лаборатория “зайчарник” в Кеймбридж, където е открит електронът, до гиган-

тския детектор АТЛАС в ЦЕРН, на чиито рамене, подобно на митичния титан, се крепи зданието на съвременната физика.

Втората книга – “Да оркестрираме мелодиите на физиката”, включва статии и доклади, изнесени на методични конференции от проф. Балабанов и посветени на обучението по физика. Проблеми, които той е анализирал неведнъж и на страниците на вестника. Ето и един цитат от книгата: “Обучението на нашите студенти може да се оприличи на пиене на вода от пожарникарски шланг. Ние ги заливаме със струите на собствените си дисциплини, без да се интересуваме може ли да се пие от тях.”

“Пловдивски университет”

УНИВЕРСАЛИИ НА ПРЕВОДА: ИМА ЛИ ТАКИВА?

Проф. Руслан Митков изнесе пред студенти и преподаватели от Факултета по математика и информатика на 21 май лекция на тема: “Универсалии на превода: има ли такива? Корпусни и компютърни методи за конвергенция”. Конвергенцията (сходството) е една от т.нар. универсалии на превода, която предполага, че преведените текстове са по-сходни от непреведени-те. Този доклад обсъжда

результатите от съвместен проект с Глория Корпас Пастор (Университета на Малага) за прилагането на корпусни и компютърни техники върху сравними корпуси от преведени и непреведени текстове на испански език с цел да установи наличието на конвергенция.

Проф. Руслан Митков е ръководител на научната група по компютърна лингвистика в университета на Уулвърхамптън, Англия, и директор на Института по информационно и езиково моделиране. Той е автор на 160 публикации в области като разрешаване на анафора, автоматично резюмиране, центриране (centering), автоматичен превод, генериране на естествени езици, като само през последната година негови публикации са били цитирани в над 500 статии на други автори.

Сред книгите му, излезли неотдавна, са *Anaphora resolution*, Longman, 2002 и *The Oxford Handbook of Computational Linguistics*, Oxford University Press, 2003. Измежду многото текущи професионални ангажменти на проф. Митков е длъжността му главен редактор на поредицата книги по автоматична обработка на естествени езици на издателство John Benjamins и

главен консултант по публикациите в тази област на Oxford University Press. Той е председател на програмни комитети на редица международни конференции и е изнесъл множество водещи доклади по покана.

Проф. Глория Корпас Пастор е ръководител на научната група по лексикография и превод в университета на Малага, Испания, и гост професор в университета на Уулвърхамптън, Англия. Тя има много публикации и книги по технологии на превода, специализиран превод на юридически и научни текстове, корпусни техники за превод, лексикография, терминология и фразеология. Последните ѝ изследователски интереси включват използване на корпусни техники в универсалиите на превода и translation memories.

ПЕДАГОГИЧЕСКА ПРАКТИКА

Студентите от Пловдивския университет Гина Минкова и Елена Маринова – специалност Физика и математика, 4 курс, Станимир Манолов – Компютърна химия, 4 курс, и Василия Митева имаха възможност да проведат педагогическата си практика по физика тази година във Финландия. Това стана в периода 25.02–18.03.2008г. по проект EU TRAIN – European Training for Students Teachers in Science (226516 – CP – 1 –

2005 – 1 - F), на Университета в Хелзинки, Катедра по приложни науки в образованието (Department of Applied Sciences of Education), в която катедра „Методика на обучението по физика“ към Пловдивския университет е партньор. Целта на проекта е да се изработи единна програма за провеждане на педагогическа практика на бъдещи учители по физика и химия в участващите страни – България, Финландия, Полша и Естония.

Една възможност за изготвяне на тази програма е необходимата информация да се събере от студенти стажанти чрез размяна на студенти между университетите и организирани на педагогическата им практика в други страни, участнички в проекта.

Станимир Манолов и Василия Митева бяха през целия период в Хелзинки, а Гина Минкова и Елена Маринова – една седмица в Хелзинки и две седмици в Юваскюла. Ментор в Хелзинки беше г-жа Сеия Валтонен, а в Юваскюла г-н Пекка Парккинен.

Възможността да проведем педагогическата си практика във Финландия беше от голямо значение за нас. През това време успяхме:

- да се потопим в една изключителна среда на преподаване;
- да се запознаем и да обменим мнения и идеи с финландските си колеги;
- да се запознаем с финландските традиции в обучението, не само по химия и физика.
- да разгледаме няколко финландски училища, които са много добре оборудвани с всичко необходимо за протичане на нормална образователно-възпитателна дейност.
- да се докоснем до финландския бит и култура.

Програмата ни за трите седмици престой във Финландия бе подготвена от госпожа Сеия Валтонен и съгласувана с нас. Наблюдавахме различни часове – химия, физика, математика, английски език, руски език, музика, home economy, technical work, computer work. Първата седмица бе организиран курс по оцеляване (Survival course), който се оказа много полезен за престоя ни там. Успяхме да научим много

важни фрази и думи на фински, за да се справим успешно с оцеляването в реалния живот в страната домакин. Чрез този курс не само научихме малко от езика, но и опознахме в голяма степен финските традиции, обичаи и култура. Впечатленията ни от визитата в Хелзинки са най-вече положителни. Отношението към нас беше много добро и успяхме да се потопим в една приятелска ко-

мици се докоснахме до финландския бит и култура. Хората във Финландия са с високи морални ценности. Те са винаги приятелски настроени и за тях важи поговорката „Приятел в нужда се познава!“ (A friend in need is a friend indeed!).

Идеята за тази размяна е породена от желанието да се даде възможност именно младите хора да опознаят традициите и особеностите на други

съществуват само писмени изпитвания, а устни няма. Оценката се оформя на база оценката от тестовете, участие в час и домашни работи. Децата като цяло изглеждат много мотивирани. В гимназията, например, имат седмици с по 4-5 контролни и въпреки това се справят. Учебниците са с по-малко теоретична част, пъстро илюстрирани и изпълнени със задачи, както практически, така и качествени и количествени. Интересно е това, че учениците се обръщаха към своите преподаватели на малките им имена.

Педагогическият стаж на студентите е с продължителност 6 месеца. През този период те наблюдават и изнасят уроци. Те имат достатъчно време да се усъвършенстват като педагози и възможност да се учат от различни ръководители по време на стажта си, като най-малко те са 4 на брой. Студентите могат да се запознаят с различни подходи за работа с ученици, начин на говорене, на преподаване, на мотивиране и стимулиране на учениците. Студентът има по един урок на ден, а дори и дни, в които е свободен и има време за подготовка и съсредоточаване върху тази учителска практика. Като най-труден период от тяхното образование те посочват именно това, че трябва да открият себе си. Ръководителите не налагат своите мнения при подготовка на уроците на студента – той може сам да реши какво да преподава, да избере начина и подхода. Те имат по-голяма свобода и като цяло не са задължени да следват плана за работа в учебника. Много малко използват дъската. Често обаче ръководителите ги съветват да го правят, тъй като в различни училища база-

Час по химия

лективна работна среда. Разбира се това стана със съдействието на госпожа Сеия Валтонен и с помощта на всички преподаватели и студенти, с които се срещаме и разговаряхме. Осигурени ни бяха всички необходими средства и материали за работа, както и време за релаксация и разглеждане на града.

Първата седмица разгледахме част от космополитния град Хелзинки, музеев, университета, училища. В програмата имаше организирани срещи с директорите на училището, в което преподавахме, с едно от най-големите издателства във Финландия WSOY, както и бяхме поканени на една родителско-учителска среща.

В рамките на тези три сед-

стри дни по отношение на учителската професия и работата с подрастващото поколение. Точно те могат лесно и бързо да създават контакти помежду си и да се опознават непринудено. Полученият опит и знания по време на педагогическата практика в друга страна бъдещите учители имат възможност да пренесат както в своята страна, така и в друга страна на ЕС и да участват в общия европейски трудов пазар.

Начинът на преподаване във Финландия е различен. Имат страхотна база, което е огромен плюс и мотивира за работа и учителите, и учениците. Учат децата от малки да са независими и самостоятелни, да не се срамуват. При тях

ВЪВ ФИНЛАНДИЯ

та е различна и те трябва да бъдат подготвени за всякакви ситуации. Видяхме мотивирани, спокойни и усмихнати студенти и със сигурност голяма част от тях ще останат да работят тази професия. След урока се провежда feedback, където ръководителят показва на студента не само грешките, а се стреми да развие и усъвършенства уменията, като му дава напътствия и препоръки.

Богатата материално-техническа база във Финландия, където има екипировка и опитни постановки за всяко дете, е много добра основа за стабилно образование. Децата могат да видят и сами да се убедят в теорията, която учат, а и визуалното запомняне понякога е по-добрият вариант, особено в часовете по физика. Така децата по-лесно могат да решават качествени задачи и проблеми.

Посетихме факултета по физика, биология и химия, който разполага с модерни лаборатории и апаратура, използвана от студенти и преподаватели. Голяма част от тези опити и резултати се използват в световен мащаб за нова база данни и за медицински нужди. Студентите имат възможност да работят по програми, към които получават и заплащане и при добри резултати могат да останат на работа. Голяма част от заниманията са с практическа насоченост.

КАКВО БИХМЕ ВЗЕЛИ ОТ ФИНЛАНДСКИТЕ КОЛЕГИ

Бихме се опитали да пренесем от финландския спокоен дух в часовете в България. Ако един ден станем учители, ще наблягаме върху практиката, тя е основното – да заинтригуваме учениците, да спечелим тяхното внимание и интерес.

Когато ръководителите на практиката са повече, студентите имат възможност да видят различни методи и подходи и могат да изберат най-интересните и подходящи за тях. Самите студенти са окуражавани да създават нови собствени методи.

Използването на много нагледни средства, практически задачи, демонстрационни експерименти „спасява“ преподавателите от четенето на безкрайно дълги и скучни лекции и прави материала интересен и лесен за усвояване. Разбира се присъства и теорията, но тя не е акцентът, за да се изяснят нещата.

Мисля, че устното препитване е необходимо за учениците, за да развият езика си и се тренират в говорене пред аудитория. В това отношение сме крачка напред пред финландските си колеги.

Практикуващите студенти трябва да

имат много добра подготовка по предмета, който преподават. Студентите във Финландия се подготвят да бъдат учители по няколко предмета, като единият от тях е основен, а другите като че ли остават второстепенни. За второстепенните предмети студентите не получават необходимата подготовка в университета. Всичко зависи от личните амбиции на всеки един от тях. Учениците задават много въпроси и часовете са една беседа. Ако студентът не е подготвен да отговори на въпросите на учениците, във Финландия това се приема за нещо нормално. Той просто им казва „Не знам. Ще проверя и другия час ще ви кажа“. Наблюдавахме няколко подобни ситуации в Хелзинки и Юваскула. Учениците питат студента, студентът пита учителя по време на час. Подготовката е много важна!!! Но ако един учител, макар и млад, не може да отговори на въпросите на учениците, то той ще загуби авторитета си, уважението към него. Трудно би градил кариера!

В заключение ще отбележим, че като цяло начинът на организация и изпълнение на учителския стаж във Финландия е по-добър от този в България и е по-ефективен и полезен. Има много неща, които биха могли да се взаимстват и подобряват както в България, така и във Финландия. Смятаме, че тази програма ни даде добра мотивация, получихме много ценни идеи и съвети, които с удоволствие ще пропагандираме в България. За нас беше изключително полезно и интересно да опознаем финската нация, култура и традиции, не само в областта на образованието, но и в реалния живот. Младите хора трябва да имат шанса да участват в подобни проекти, за да можем заедно да изградим едно по-добро бъдеще за образованието в България и световен мащаб.

Благодарим на д-р Желязка Райкова – координатор на проекта за Пловдивския университет, за съдействието в организацията по заминаването ни и за предварителната ни подготовка. Благодарим и на г-жа Сеия Валтонен, която направи престоят ни едно незабравимо преживяване! И накрая, но не на последно място – благодарим на всички, които ни съдействаха както във Финландия, така и в България.

За нас бе чест да участваме в проекта!

Материалите подготвиха:
Елена МАРИНОВА,
Гина МИНКОВА
и Станимир МАНОЛОВ

ФИЗИЦИ ИЗНЕСОХА ДЕМОНСТРАЦИОННИ ЛЕКЦИИ ВЪВ ВАРНА, БУРГАС И ПЛОВДИВ

Изключително атрактивни лекции по физика изнесе в Бургас, Варна и Пловдив доц. д-р Тинко Ефтимов – заместник-декан на Физическия факултет. По време на лекциите му асистираше Георги Иванов от Катедрата по експериментална физика.

За повече от два часа те буквално приковаха вниманието на учениците с експерименти, свързани с жироскопи, токове на Фуко и вълнова оптика. Показан беше и видеоматериал за почистване със сух лед. Процесът е екологично чист, защото не се използват химикали. Сухият лед представлява въглероден двуокис в твърдо състояние, с температура - 78°C. Чрез състен въздух

Момент от лекцията във Варна

се изстрелват малки гранули сух лед, като при допира с повърхността въглеродният двуокис увеличава обема си 800 пъти, т.е. получава се нещо като микровзрив.

Доц. Тинко Ефтимов е завършил квантова електроника и инженерна физика в Софийския университет, доста години е преподавал в Канада, а сега в Пловдивския университет води лекции по електричество и оптика и разработва лаборатория за оптични проводници.

Демонстрационните лекции в Бургас и Варна бяха организирани от районните инспекторати по образование, а в Пловдив от Дружеството на физиците, за да привлекат вниманието на учениците към физиката. Оскъдната материална база в училищата не позволява да се провеждат далеч по-елементарни опити, а физиката е наука, която само с тебешир не може да се преподава.

Според доц. Ефтимов, новооткритите специалности в ПУ „Медицинска физика“ и „Ядрена енергетика“ са много актуални, защото през следващите години ще се усети сериозен недостиг именно на такива специалисти. Разбира се, нещата са обвързани и с обучението по физика в училище, където трябва да се възроди интересът на учениците към този предмет, което може да стане чрез модернизирани на базата и провеждане на физични опити и демонстрации.

“Пловдивски университет”

Логото на юбилейната студентско-докторантска конференция „Текстове и прочити – приключението продължава”, проведена на 22-23 май в Пловдив, дава широки зони за интерпретации. Текстът, безграничен в явяващите се смисли, и прочитите, различно настроени според хоризонтите на очакването, са компоненти в структурата на специализираното четене. А специализираният читател влиза нетрадиционно в текста. В този смисъл думите на елитарния изследовател Сергей Аверинцев - „Филологията обхваща целия човешки свят, но организирането около текста и видян чрез текста свят”, са сигнал да търсим дълбоко съдържание и в периферията на словесността.

СВЕТЪТ В СЛОВО И

развитие на конференцията изрази и доц. д-р Атанас Арнаудов от Съюза на учените.

Над петдесет участници тълкуваха разностранно езика и литературата. Наградния фонд осигуриха няколко български издателства – „Анубис-Булвест”, „Хермес”, „Пигмалион”, „Обсидиан”, „Летера”, Пловдивското университетско издателство. Финансова подкрепа за закупуване на авторитетни издания осигури и народният представител Захари Георгиев, който ежегодно подпомага форума. До организаторите и участниците той изпрати и поздравителен адрес. „С избраното мото вие подсказвате, че човек може да пътува

Отличените участници в Десетата национална научна конференция за студенти и докторанти

СЕКЦИЯ ПО ЕЗИКОЗНАНИЕ:

Бакалаври:

Първа награда:

Десислава Крушарова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 3 курс, БЕРЕ

Здравка Савчева, Виолета Борисова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 4 курс, БЕРЕ

Втора награда:

Теодора Арнаудова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 2 курс, АФ
Цветелина Атанасова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 3 курс, БЕРЕ

Трета награда:

Светлена Велева, ПУ „Паисий Хилендарски”, 3 курс, БЕРЕ
Елена Георгиева, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, 2 курс, БФ

Магдалена Николова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 3 курс, БЕАЕ

Поощрителна награда:

Дора Солакова, Петя Славчева, ЮЗУ „Неофит Рилски”, 2 курс, СФ

Магистри

Първа награда:

Надежда Тодорова, ПУ „Паисий Хилендарски”, магистърска програма „Лингвистика и превод”

Втора награда:

Луиза Хачманян-Вутова, ПУ „Паисий Хилендарски”, магистърска програма по славянска филология

Трета награда:

Цветелина Николова, Милена Кьосева, СВУБИТ, магистърска програма „Защита на културно-историческото наследство на Република България”

СЕКЦИЯ ПО ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ:

Бакалаври:

Първа награда:

Иглика Милушева, СУ „Св. Климент Охридски”, 4 курс, Класическа филология

Втора награда:

Десислава Димитрова, ПУ „Паисий Хилендарски”, 3 курс, БЕАЕ

Трета награда:

Илвие Конедарева, СУ „Св. Климент Охридски”, 4 курс, БФ

Магистри

Първа награда:

Божана Филипова, СУ „Св. Климент Охридски”, магистърска програма по литературознание

Втора награда:

Сирма Данова, СУ „Св. Климент Охридски”, магистърска програма по литературознание

Участници и жури след приключване на конференцията

Това се случва вече десет години на научната конференция, чиято филологическа плътност дава повод за обосновано самочувствие на организаторите. С официалния церемониал конференцията беше открита на 22 май в Дома на учените. На двайсетгодишния юбилей да кажат, че социалният респект към дейността на филолозите е по-голям, пожела на младите хуманитаристи деканът на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов. Удовлетворението си от позитивното

шества из книгите, да раздава тайните, усещайки удоволствието на откривател на смисли. И да превърне познанието в приключение”, се казва в адреса.

„Нашата конференция вече се е утвърдила като значим форум на евристичните идеи в българския научен календар” - заявяват организаторите доц. д-р Красимира Чакърва и доц. д-р Татяна Ичевска в специализираното издание „Vivat philologia”, излязло специално за юбилейната конференция.

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

ПРИКЛЮЧЕНИЯ С ТЕКСТА

Доц. д-р Живко Иванов: Надявам се на целева субсидия за конференцията

Хората, които създадоха този форум и които го поддържат, се постараха да отидат отвъд емоцията, тъй като емоциите угасват бавно, но традициите пренасят мисията по-далеч, пренасят я, ако щете, от човек на човек вътре в самата институция, а също така и сред аудиторията, която участва в

този форум. (...)

Надяваме се в бъдеще за такива конференции да има целево субсидиране, което да е достатъчно голямо, за да можем да привлечем още студенти, още академични институции и, защо не, техни колеги от Европейския съюз, а и от балканския регион.

Гл. ас. д-р Константин Куцаров:

Силни лингвоемоции

Не си спомням конференция, която да не ни е предложила силни лингвистични емоции, никога не сме скучали и в академично неофициалните минути и часове. Виждал съм благородна завист в очите на колегите преподаватели от другите университети за добрата организация и топлото отно-

шение от страна на домакините. От моя лична гледна точка искам да споделя – студентската научна конференция е форумът, на който изпитвам огромното удоволствие да видя резултатите от нашата преподавателска дейност и който ме вдъхновява все така да обичам професията и колегите си.

Членове на журито: Синтактичен карнавал в изказна форма

Приключението да се срещнеш с бакалаври, магистри и докторанти от много университети е стимулът да участвам в националното жури, каза д-р Петя Осенова от СУ „Св. Климент Охридски”. Тя определи нивото на конференцията като високо и с добра организация. Нарече форума и карнавал на синтаксиса.

Морфологичната форма на конференцията е изказна, а не преизказна, потърси дефиниция в теоретико-художествен план

доц. д-р Красимира Алексова, другият член на журито, преподавател в Софийския университет. Доц. Алексова връчи и наградите на лауреатите в езиковедската секция. Председателят на журито проф. д-р Диана Иванова посочи, че форумът за пореден път е събрал изявените представители на филологическата мисъл от най-младата генерация. Според проф. Иванова представените теми засягат важни езиково-литературни въпроси.

Доц. д-р Сава Василев: Литературоведът разсъблича смисъла

Естествено, ние говорим за онази еротика на четенето и смисъла, в които са заключени сериозните познания за човека и човешките отношения. (...)

Запазил съм спомена за не една висока изява на млади литературоведи, участници в студентските четения в Пловдив. Някои от тях, научавам, вече са се

реализирали като учени и преподаватели. Това подхранва надеждите ми, че въпреки комерсиалния морал, въпреки тенденцията да се омаловажава трудът на хуманитариста в съвременното общество, идва ново талантливо поколение, което ще съхрани и умножи постигнатото.

Престиж от диалогизъм и апел за повече критичност

По мнението на доц. д-р Жоржета Чолакова, заместник-декан на факултета, престижът на конференцията идва от диалогизма. Според нея диалогизмът е „една от най-адекватните величини на научното познание”. „Пловдивската конференция се ползва с авторитет в академичните среди. Имала съм възможност да чуя много добри мнения за нея от страна на утвърдени учени”, твърди доц. Чолакова, която е и главен редактор на списание „Славянски диалози”. „Свещенодействието на

преподавателя е вътре в аудиторията. Много удовлетворяващо е, когато той успее да постигне контакт, да събуди мотивация и интереси, творческата енергия у по-младите колеги. Конференцията продължава духа на аудиторната работа, защото не може да се създаде студентски форум, без да е заложено нещо в самата аудитория”, изразява наблюденията си доц. д-р Петя Бъркалова, заместник-декан на факултета, пред Петър Николов от „Vivat philologia”.

Гл. ас. д-р Стефан Гърдев: Филологическата лаборатория в Пловдив е единствена

Тези четения за мен са празник на същинския път към общото ни знание. (Кое то вероятно никога никога няма да види в целия му блясък, но тук поне така разкошно го празнуваме!) Празник – оправдателно научен и неподозиращо мъдър, аналитично смълчан и разточително пеещ и тан-

цуващ. Няма да е похвала, ако ви кажа, че няма в България друга такава млада филологическа общност, няма такива четения, няма такъв купон! Филологическата лаборатория в Пловдив е толкова единствена за нас, колкото ускорителите в Семипалатинск за руснаците и ония в Невада за Америка.

ЛИТЕРАТУРНИТЕ НАГРАДИ НА ВЕСТНИКА

Димитър Милушев (отляво), получава първа награда за проза

Приключи традиционният студентски литературен конкурс, организиран от вестник “Пловдивски университет”. Журито, което бе в състав – доц. д-р Татяна Ичевска, докторант Милена Динева и Тильо Тилев, присъди следните награди:

ПРОЗА

Първа награда – Димитър Милушев, Българска филология, IV курс

Втора награда – Тодор Арнаудов, магистърска програма “Софтуерни технологии”

ПОЕЗИЯ

Първа награда – Таня Станкова, Български език и новогръцки език, IV курс

Втора награда – Евелина Кованджийска, Европейска магистратура по превод

Трета награда –
Петя Райчева, Български език и история,
III курс

Десислава Илиева, магистърска програма “Кино и литература”

Красимир Андреев, Българска филология,
I курс

Поощрителна награда –
Димитър Милушев, Българска филология,
IV курс

Пенчо Ралчев, Българска филология, I курс.

На наградените – честито! На останалите – успех в следващите издания на конкурса.

Стихотворения от Таня Станкова Първа награда за поезия

ЛАБОРАТОРНО УПРАЖНЕНИЕ

Колкото неизтриваемите цифри
върху ръцете на евреите от Бухенвалд
е дълга смъртта.

А точката ѝ на замръзване зависи
от концентрацията на съвест.

ЯНИНА

В този град
дъждът изписва
букви за слепите.
Езерният остров,
манастира,
трите кораба
не подозират,
че съществува време.
В камъка на крепостите
прорастват хиляди поверия.
Изопва се джамията
да изкълве небето.

МУСКУЛНА АТРОФИЯ

Топката излита нависоко.
Сгърчените пръсти
чакат лакомо.
С хлъцване се вкопчва в пясъка.
Топката излита като камък.
Този път не иска да я хване.
Моли се да се строши
гръбнакът му.

NATIONAL GEOGRAPHIC

Потрепваха русата грива, звънчетата
на младия пакистански кон,
обучен да танцува, обявен за продан
на твърде висока цена за хлапетата от селцето
преди пустинята където си отива слънцето.
И се издига буря от надгробни песъчинки.

ПОКАЗАХА ВЪЗСТАНОВЕНАТА НИ ДЪРЖАВНОСТ С ФОТОДОКУМЕНТИ

Историческа фотоизложба под наслов "Русия и възстановяването на българската държавност – 1878-1885" беше на вниманието на пловдивчани през май във файлите на Държавния архив. Експозицията организира Народното събрание и Държавна агенция "Архиви". Със съдействието на депутата от Коалиция за България Захари Георгиев първото извънстолично представяне на изложбата се реализира под тепетата.

Тя съдържа документи, свързани с възстановяването на българската държавност, приноса на Русия в изграждането на административното устройство на Княжество България и на някои от институциите в Източна Румелия.

Гл. ас. Тодор Радев, доц. Иван Джамбов и Владимир Балчев на откриването на изложбата

Силата на тази изложба е, че пловдивчани видяхме оригинални документи от онова време. Тук тя стои много по-добре, отколкото в Народното събрание. Да ни е честита, каза с усмивка и видимо задоволство при

откриването Захари Георгиев.

Преподавателят от Пловдивския университет гл. ас. Тодор Радев определи освободителната война от 1878 г. като истински цивилизационен сблъсък. В

научния си коментар на събитията историкът подчерта конструктивната роля на Русия за българското освобождение и в изготвения проект за Търновската конституция.

Учудвам се на дисциплината в онези епоха. Има много какво да се учим. Как няма една дума за корупция тогава, заяви Владимир Балчев от пловдивския Държавен архив. Ръководителят на катедра "История" в ПУ доц. д-р Иван Джамбов нарече изложбата урок за съвременната интелигенция. Фотосите имат важно значение за новата история на България, посочва във въвеждането и докторът на историческите науки Георги Марков.

Тенчо ДЕРЕКУВЛИЕВ

Ако сте били дете тогава, като погледнете назад, ще ви бъде трудно да повярвате, че сте успели да доживеете днешния ден. Ние се возехме на коли без предпазни колани и без въздушни възглавници. Креватчетата ни бяха оцветени в ярки бои с голямо съдържание на олово. На шишенцата за лекарства нямаше секретни капачета, вратите често не се заключваха, а шкафове в къщи не се заключваха никога. Пиехме вода от улични чешмици, а не от пластмасови бутилки. На никого дори не би му хрумнало да кара колело с каска. Ужас, нали!

С часове си правехме самоделни колички от дъски и лагери, намерени на някое бунище, и едва когато вече летяхме по надолнището си спомняхме, че сме забравили да им сложим спирачки. Сутрин излизахме от къщи, играехме по цял ден и се прибирахме, когато запалваха уличното осветление – там, където го имаше. И през цялото това време никой не можеше да разбере къде сме. Нямаше мобилни телефони, представяте ли си!

ДЕТСТВО МОЕ – РЕАЛНО И ВЪЛШЕБНО...

Няколко човека ядохме един сладолед и пиехме лимонада от една и съща бутилка - и никой не умря. Нямахме компютри, 3D игри, компактдискове, GSM-и, 160 канала кабелна телевизия, интернет и на тъпи ходехме на кино, защото нямаше дори видео!

Затова пък имяхме приятели. Излизахме от къщи и ги намирахме. Ако някой ни трябваше, отивахме у тях и се виждахме с него. Просто така, без предварително обаждане! Сами в този жесток и опасен свят. Без охрана. Как изобщо сме оживели?

Измисляхме сами игрите си, крадахме череша и ги ядохме с костилките - и на никой костилките не му прорастаха в корема. През междучасията се пръскахме с вода от многократни сприн-

цовки и бутилки от "Веро". Нашите постъпки си бяха наши собствени и ние бяхме готови за последствията. Порязвахме се, ходехме в синини и натъртвания или си чухем кокалите - но никой никого не съдеше.

Смятахме, че за всичко сме си виновни ние самите. Представа, че можеш да се откупиш от ченгетата или да се скатаеш от казармата практически не съществува. Родителите от онези времена винаги вземаха страната на закона, можете ли да си го представите:

Да-а-а, такива бяхме, а ето какви станахме:

01. Без да искаш въвеждаш пин кода си на микровълновата.
02. Не си играл на пасианс с истински карти от години.
03. Не можеш да си намериш

колата на паркинга, освен ако не я повикаш с алармата.

04. Баба ти говори повече за Есмемалда и Рич, отколкото за собствените си деца.

05. Знаеш повече за проблемите на Брад Пит, отколкото за тези на собствения си брат.

06. Чуваш по новините, че 50 човека са били взривени и сменил канал, защото не е нищо ново.

07. Сваляш си обувките, преди да влезеш... в самолета.

08. Имаш списък с 15 телефонни номера, за да се обадиш на 3 членното си семейство.

10. Най-добрият приятел на човека вече не е кучето, а мобилният телефон.

11. Звъниш си всяка сутрин... за да си намериш мобилния телефон.

12. Тъпо ти е, че не можеш да звънеш и на дистанционното на телевизора, като изчезне.

13. Чудиш се какъде да насочиш мебелите си в стаите, в които нямаш телевизор.

14. Не знаеш ничий телефон наизуст, дори собствения си, за-

ПЪРВИ ШАМПИОНАТ ПО УДБОЛ

Самуил ЦВЕТКОВ

В град Априлци се проведе първото републиканско състезание по удбол, на което бе избран и националният ни отбор. Той ще вземе участие в III световно първенство за студенти, което ще се проведе във Варна между 26 и 29 юни в Морската градина.

В турнира взеха участие отборите на ТУ- Варна, ПУ "Паисий Хилендарски", ВМУ "Н. Й. Вапцаров", ШУ "Епископ К. Преславски", МГУ "Св. Иван Рилски", МУ-Варна, ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", ЮЗУ "Неофит Рилски", ТУ-Габрово.

Визи за националния отбор получиха студентите Асияна Колева (МУ-Варна), Ина Тодорова (ШУ), Мария Колева (ТУ-Габрово), Силвана Димитрова (ЮЗУ), Тони Метишев (ПУ),

Петър Петков (ВТУ), Самуил Цветков (ПУ), Борислав Петров (МУ).

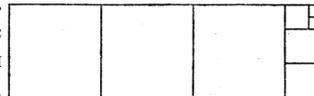
Челната тройка в отборното представяне бе оглавена от ШУ "Епископ Константин Преславски", а на второ и трето място се класираха МУ-Варна и ПУ "Паисий Хилендарски".

Играта се заражда през 90-те години на миналия век в Азия и все по-бързо се разпространява и в други континенти. Популярността на удбола се дължи не само на добре проектираната екипировка и лесното усвояване на правилата. Целта е с минимален брой удари на стика махагоновата топка да премине през вратичка. Българската федерация по удбол е основана през 2003 г., а официално е лицензирана от Държавната агенция за младежта и спорта през 2008 г.

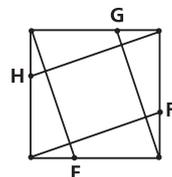
ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Разрязване на квадрати.

На чертежа имаме правоъгълник с размери 135×40 , който е разрязан на квадрати с различна големина. На колко е равна страната на най-малкото квадратче.

2. Даден е квадрат със страна 1, а точките E, F, G и H са среди на страните му. Чрез разрязване образувайте от частите 5 еднакви квадратчета. На колко е равно лицето на малкото квадратче.

3. Коварни въпроси

- Как от плат с дължина 8 м да отрежем парче с дължина 5 м, ако нямаме измерителни инструменти?
- Какви мандарини е по изгодно да купуваме – едри или дребни, ако дебелината на кората приемем, че е една и съща?

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

- а) Пет вагона могат да се наредят по $5.4.3.2.1=120$ начина
б) Ако вагон Б е преди Д, броят на различните начини е:
 $4.3.2+3.2+2+1=33$
- Тонколоните могат да се разположат по 10 различни начина в права линия.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

ОТ СТР. 15

щото всички са ти в GSM-а.

15. Да си забравиш GSM-а в къщи е драма. Единственото пострашно е да го загубиш!

16. Децата ти играят футбол всеки ден... пред компютъра.

17. 10-годишният ти племенник не може да говори много, но може да чати перфектно.

18. 10-годишният ти племенник пише по-бързо на клавиатурата, отколкото говори.

19. Не си модерен, ако вече си на повече от 20 и още не си спал с някой от твоя пол.

20. Ако си на тийнейджърски купон, можеш да пикаеш навсякъде, но не и в тоалетната. Тя е само за секс.

21. Повечето хора, родени около 1990, вече са правили повече секс от теб.

22. Ако слушаш песни, чийто текст има смисъл, значи или си прекалено стар, или прекале-

ДЕТСТВО МОЕ...

но гей.

23. Цената на квадратен метър в центъра на столицата ти е по-ниска от цената на квадратен сантиметър в любимия ти уебсайт.

24. Сложил си парола на файла с паролите си.

25. Пращаш е-мейли на колелата в съседния офис.

26. Като причина да не поддържаш връзка с роднини и приятели изтъкваш, че нямат е-мейли.

27. Проверяваш си е-мейла по 5 пъти на ден, но нямаш време да поговориш с майка си повече от веднъж седмично.

28. Ако не получаваш поща въпреки повече от седмица, се чувстваш пренебрегнат, макар да получаваш редовно само глупави реклами. Ако обаче не полу-

чиш никакъв е-мейл за повече от ден-два, даже спамът започва да ти липсва.

29. Мразиш да пишеш с химикал, защото няма спелинг чек (проверка на правописа).

30. Използваш си телефона повече за писане, отколкото за говорене.

31. Оплакваш се, че на GSM-ът ти нямаш "copy" - "paste".

32. Купил си дигитална камера, за да правиш колкото си искаш снимки и сега имаш толкова много, че нямаш време да ги гледаш.

33. Спираш пред къщи с колата и използваш GSM-а, за да провериш дали няма някой въщи, за да ти помогне с покупките.

34. Ядосваш се на приятелите ти, че закъсняват с 5 минути и още не са ти звъннали на GSM-а.

35. Децата ти не искат да ядат храна, която не е танцувала по телевизията.

36. Ставаш сутрин и влизаш в Интернет преди да влезеш в кухнята да си направиш кафе.

37. Колкото повече си разпределяш времето, толкова по-малко ти остава.

38. Слагаш наклонени усмивки, дори когато пишеш с химикал.

39. Наклянеш си главата на една страна, когато се усмихваш.

40. Четеш това и клатиш глава, и се усмихваш.

41. Дори още по-лошо, знаеш на кого точно ще препратиш тази статия.

42. Прекалено си зает, за да забележиш, че на този списък му липсва номер 9.

43. Даже се връщаш назад, за да видиш, наистина ли няма номер 9.

44. А сега се усмихваш.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

ТИЛЬО ТИЛЕВ – ГЛАВЕН РЕДАКТОР, ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР ЯНЕВ, ДОЦ. Д-Р ЖОРЖЕТА ЧОЛАКОВА,
СТЕФАН СТОЯНОВ – ФОТОГРАФ, ГЛ. АС. ЕВЕЛИНА ДАСКАЛОВА, ГЛ. АС. Д-Р ИВАН ПОПОВ, ДОЦ. Д-Р ЛЮБА ПОПОВА,
ГЛ. АС. ОГНЯН КОЙЧЕВ, ДОЦ. Д-Р СНЕЖАНА МАГАЕВА

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА: Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“ №24, тел.: 261 477

ПРИЕМНО ВРЕМЕ: всеки ден от 10.00 до 14.00 часа

ВЕСТНИКА МОЖЕ ДА НАМЕРИТЕ В ИНТЕРНЕТ НА АДРЕС: www.uni-plovdiv.bg, www.fmi-plovdiv.org
Текстове и мнения изпращайте на e-mail: tilitotelev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg